

Remissyttrande

Datum
2018-09-10

Dnr
2313-2018
Ert Dnr
Ju2018/02783/L6

Mottagare
Justitiedepartementet
Grundlagsenheten

Handläggare
Maria Boshnakova
Juridiska enheten
maria.boshnakova@havochovatten.se

Direkt
010-6986260

Yttrande över förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten KOM(2018)218

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) instämmer i kommissionens slutsatser att skyddet för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten behöver stärkas. Vad gäller förslaget till direktiv behöver dock vissa frågor belysas ytterligare, som HaV redogör för nedan.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Generella synpunkter

HaV har tagit del av regeringens faktapromemoria 2017/18:FPM91 och instämmer i de inledande bedömningar som regeringen gjort, bland annat i fråga om behovet av fortsatt analys av proportionalitetsprincipen.

Kommissionens förslag är mycket genomgripande och berör samtliga statliga myndigheter inom flera områden. HaV bedömer utifrån förslaget att myndigheten, liksom övriga statliga myndigheter, kommer att behöva inrätta interna rapporteringskanaler inom områdena

- offentlig upphandling och hantering av personuppgifter (artikel 1.1.a)
- statsstöd (artikel 1.1.b)

HaV anser att det kommer att finnas behov av ett centralt stöd med anledning av de förpliktelser som ankommer på samtliga statliga myndigheter, samt de särskilda förpliktelser som åläggs de behöriga myndigheterna i fråga.

Detaljerade synpunkter

Artikel 5

De förfaranden för intern rapportering och uppföljning av rapporter som föreslås påverkar såväl organisationen som IT-miljö. I fråga om IT-miljö bör befintliga möjligheter, så som behörighetsstyrning, givetvis kunna användas. Röjandet av personuppgifter som tillhör den rapporterade eller

berörd person kan dock få stora konsekvenser för de enskilda, och kan därför komma att ställa ytterligare krav på hanteringen av personuppgifterna.

I fråga om organisationen bör förtydliganden ges i den nationella regleringen kring de eventuella krav som ska ställas på de personer som arbetar med de interna kanalerna, till exempel i förhållande till de särskilt reglerade funktioner som redan finns, så som internrevisor och dataskyddsombud. Likaså i fråga om eventuella krav på organisatorisk självständighet. Det finns inte närmare angivet vilka krav sådan personal eller en sådan avdelning omfattas av, så som det finns angivet för de externa kanalerna. I beaktandesatserna ges viss vägledning endast i fråga om privaträttsliga organ (beaktandesats 45).

I fråga om interna kanaler bör möjligheten att tillgodose kraven genom en extern aktör (artikel 5.2) utredas, så som en statlig myndighet som tillhandahåller rapporteringskanaler för flera andra myndigheter. Detta alternativ kan underlätta för små myndigheter att uppfylla lagkraven, men skulle även kunna vara öppet för de myndigheter som vill ansluta sig till lösningen. Likaså bör det finnas centralt lämnade riktlinjer med råd och förslag på hur man kan inrätta de föreslagna rapporteringskanalerna, bland annat i fråga om IT/systemkrav- och lösningar.

Artiklarna 5, 6, 7, 9, 16

HaV bedömer att kraven på konfidentialitet för den rapporterande personens identitet kommer att kräva ändringar i offentlighets- och sekretesslagen, OSL. Samma gäller kravet i artikel 16.2 på skydd för de berörda personernas identitet.

Den sekretess som finns för visselblåsare i 36 kap. 4 § OSL gäller endast hos domstol vid handläggning av mål enligt lagen (2016:749) om särskilt skydd mot represalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden.

I HaV:s verksamhet kan vissa uppgifter omfattas av sekretess enligt 30 kap. 23 § OSL. Uppgift som skyddas är uppgift om *enskilda affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, samt uppgift om andra ekonomiska eller personliga förhållanden än dessa* för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för myndighetens verksamhet. Sekretess för dessa uppgifter gäller dock enligt 9 § och punkt 24 i bilagan till OSL endast i utredning, planering, tillståndsgivning, tillsyn och stöd *inom fiskets område* hos Havs- och vattenmyndigheten. Något skydd för den rapporterandes eller den berörda personens identitet kan alltså inte ges med stöd av 30 kap. 23 § OSL. Sekretess för personuppgift enligt 21 kap. 7 § OSL skulle möjligen kunna

komma i fråga i vissa fall, men utgör knappast ett sådant heltäckande skydd för den rapporterandes identitet som avses i kommissionens förslag.

Utifrån dagens reglering i OSL saknar HaV således möjlighet att sekretessbelägga identiteten på rapporterande eller berörd person. HaV noterar också att sekretess, om en sekretessbestämmelse för visselblåsare införs, inte skulle gälla inom myndigheten. Frågan hur denna begränsning i sekretessen förhåller sig till kraven på konfidentialitet behöver utredas närmare, särskilt med tanke på att det i fråga om interna rapporteringskanaler inte finns något krav på avskildhet från resten av organisationen.

Artikel 6-12

Utifrån förtydligandet i beaktandesats 34 anser HaV att en bedömning av om en myndighet utövar tillsyn eller övervakning som omfattas av förslagets tillämpningsområde, bör ske utifrån myndighetens instruktion eller annan författning.

HaV har inte något tillsyns- eller tillsynsvägladande ansvar inom de regelverk avseende miljöskydd som anges i bilagan till det föreslagna direktivet i del I avsnitt E artikel 1 a v och del II avsnitt C artikel a v. Myndigheten har inte heller något utpekade tillsyns- eller vägladande ansvar inom något av de övriga verksamhetsområden som listas i artikel 1. HaV bedömer att myndigheten inte kommer att beröras av bestämmelserna om extern rapportering, men noterar ändå följande.

Liksom de interna rapporteringskanalerna är det viktigt att underlätta de behöriga myndigheternas arbete, genom att till exempel presentera en central rapporteringskanal som myndigheterna kan ansluta sig till. En centralt sammanhållen funktion skulle också underlätta för potentiella visselblåsare. I motsats till vad som stadgas om interna rapporteringskanaler finns inte någon uttrycklig bestämmelse som möjliggör ett externt, centralt tillhandahållande av de externa rapporteringskanalerna. Ett förtydligande i denna del vore önskvärt.

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschefen Johan Löwenadler Davidsson efter föredragning av verksjuristen Maria Boshnakova. I den slutliga handläggningen av ärendet har även enhetschefen Sara Grahn deltagit.

Johan Löwenadler Davidsson

Maria Boshnakova

Kopia till:

Miljö- och energidepartementet

Näringsdepartementet

